

บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์

การนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย

และการจัดนิทรรศการทางวิชาการ

ราชภัฏวิชาการเพื่อท้องถิ่น ครั้งที่ ๖

ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

“ราชภัฏเชียงใหม่
เปิดใจ ๘๕ พรรษา มหาราชัน”

บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์การนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยายและการจัดนิทรรศการทางวิชาการ
 ราชภัฏวิชาการเพื่อท้องถิ่น ครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖
 “ราชภัฏเชียงใหม่ เทิดไท้ ๘๕ พรรษา มหาราชัน”

ISBN

978-616-7669-15-1

จัดทำโดย

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 14 เลขที่ 202 ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300
 โทรศัพท์/โทรสาร 053-885950

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ธรรมไชย	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี ม้าลำพอง	ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสถาบันวิจัยและพัฒนา
รองศาสตราจารย์ ดร.อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ	ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสถาบันวิจัยและพัฒนา
รองศาสตราจารย์ นพ.สิทธิพร บุญนิคย์	ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสถาบันวิจัยและพัฒนา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความราชภัฏวิชาการเพื่อท้องถิ่น ครั้งที่ ๖ “ราชภัฏเชียงใหม่ เทิดไท้ ๘๕ พรรษา มหาราชัน”

1. ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ	8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชญ์สินี ชมพูคำ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิบูลย์ รัตนพานนท์	9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริจันทร์ เชื้อสุวรรณ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี ม้าลำพอง	10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลทิพย์ คำใจ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ ชมพูคำ	11. อาจารย์ ดร.ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์
5. รองศาสตราจารย์พิทยาภรณ์ มานะจติ	12. อาจารย์ ดร.ทัตพร คุณประดิษฐ์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชฎิกค์ เขมวิมุตติวงศ์	13. อาจารย์ ดร.กาญจนา สุระ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญเลิศ กลิ่นรัตน์	14. อาจารย์ ดร.กัญญพัสรี กล่อมธงเจริญ

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มนตรี ศิริจันทร์ขึ้น ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ กิตติบุตร รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
 อาจารย์ ดร.จิตติมา กตัญญู รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นครินทร์ พรธิโว รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการ	นางสาวศิริพร ริพล	หัวหน้าสำนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา
	นางสาวกรรณิกา ชาง	นักวิชาการเงินและบัญชี
	นางพิมพ์พรณ สุญโญ	นักวิชาการพัสดุ
	นางสาวณัฐธยาน์ บันเทา	นักวิจัย
	นางสาวกรทอง ลีสุวรรณ	นักวิจัย
	นางสาวหทัยพร วังพลกษ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
	นางสาวจินตภา อัจฉริยากร	นักวิชาการศึกษา
	นางสาวกคจิรา กาบใจ	นักวิชาการศึกษา
	นายปรัชญา ไชยวงศ์	นักวิชาการคอมพิวเตอร์
	นายชिरารุจ สุวรรณคำ	เจ้าหน้าที่ธุรการ

การดำเนินชีวิตภายใต้วิถีแห่งความพอเพียงของชาวไทดำ หมู่บ้านหัวเขาจีน

ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

พิทักษ์ ศิริวงศ์¹ อัญมณี รัตนวงศ์² และสิริพร ชุนหมื่น³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยาปรากฏการณ์วิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทดำและเพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชาวไทดำ หมู่บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกและวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน 3 ท่านและชาวบ้านหัวเขาจีน 5 ท่าน

ผลการศึกษาพบว่าอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมของชาวไทดำบ้านหัวเขาจีน มีความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผี โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ(ผีบ้านผีเรือน) โดยมีพิธีนี้ว่า"พิธีเสนบ้าน เสนเรือน" เป็นการสอนให้คนในครอบครัวได้รู้จักและนับถือผีบรรพบุรุษประจำตระกูลของตนเอง ส่วนการแต่งกายของชาวไทดำ ผู้ชายนุ่งกางเกงขาสั้นสีดำหรือสีครามเข้ม เรียกว่า "ส้วงขาสั้น" (กางเกงขาสั้น) สวมเสื้อแขนกระบอกสีดำ แขนยาว ผ่าหน้าติดกระดุม เรียกว่า เสื้อไท ส่วนผู้หญิงนุ่งซิ่นสีดำหรือสีครามเข้ม มีลายขาเป็นริ้วลงตามยาวของซิ่น เรียก ซิ่นลายแดงโม สวมเสื้อแขนกระบอกสีดำแขนยาว ผ่าหน้าตลอด ติดกระดุมประมาณ 9-10 เม็ด เรียก เสื้อก้อม และลักษณะบ้านเรือนของชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนมีลักษณะผสมผสานระหว่างเรือนไม้ดั้งเดิมกับเรือนไม้สมัยใหม่บ้างก็ใช้วัสดุที่เป็นไม้มาเป็นฝาผนังบ้านบ้างใช้ปูน อีกทั้งการดำเนินวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชาวไทดำมีอัตลักษณ์ที่เด่นชัด คือ 5 ไร่ บ้านของชาวไทดำทุกหลังต้องมีคือ ไหว้ข้าวสาร ไหว้ปลาร้า ไหว้หน่อไม้ดอง ไหว้เกลือ และไหมะขามเปียก ทำให้ชาวบ้านสามารถลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภค เป็นการสร้างจิตสำนึกให้การดำเนินวิถีชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมกับสานต่ออัตลักษณ์การดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของไทดำต่อไป

คำสำคัญ : ชาติพันธุ์/ไทดำ/เศรษฐกิจพอเพียง

¹ ผศ.ดร. คณะบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการชุมชน ,คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

³ นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการชุมชน ,คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

บทนำ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทดำ มีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น ไทยทรงดำ ไทดำ ไตดำ ลาวโซ่ง ไทยโซ่ง เป็นต้น ในประเทศไทยพบมากที่สุดคือในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี วัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การแต่งกาย ทรงผม ภาษา บ้านเรือน อาหาร และการประกอบอาชีพ รวมไปถึงความเชื่อที่สืบทอดกันมานาน ก่อให้เกิดพิธีกรรมและประเพณี เช่น ประเพณีขึ้นก้อน ประเพณีเสนบ้าน เสนเรือน เป็นต้น มุลนิธิไทยทรงดำประเทศไทย(2548)

หมู่บ้านห้วยเขยจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรีได้รับรางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และเป็นหมู่บ้านไทยเข้มแข็งในระดับ “อยู่เย็น เป็นสุข” ดีเด่นระดับจังหวัดประจำปี พ.ศ.2555 ภายในหมู่บ้านมีศูนย์ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เห็นทั่วไปที่สนใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของชาวไทยทรงดำ สามารถมาศึกษาดูงานได้นอกจากนั้นที่นี่ยังเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กองทุนแม่ของแผ่นดิน กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์สัจจะและกลุ่มเสริมสตรีทอผ้า ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนก็ว่าได้ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากท่อ(2555)

หมู่บ้านห้วยเขยจีนมีการดำเนินวิถีชีวิตแบบพอเพียง โดยบ้านทุกหลังจะมี 5 ไร่ คือมีไผ่เกลือ ไร่ข้าวสาร ไร่หน่อไม้ดอง ไร่ปลาร้าและโหระขามเปียก ทำให้ชาวไทดำบ้านห้วยเขยจีนลดค่าใช้จ่ายในการซื้อของจากตลาด เป็นแนวทางการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับชุมชน ที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจน ปัญหาการไม่มีที่ดินทำกิน ปัญหาหนี้สิน และยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน อีกทั้งได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อสามารถดำเนินชีวิตไปสู่การกินดี อยู่ดี มีสุขของชาวบ้านหมู่บ้านห้วยเขยจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยดำ
- 2.เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชาวไทยดำ หมู่บ้านห้วยเขยจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูล เน้นประชากรที่เป็นชาวไทยดำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยเขยจีน เพราะเป็นชุมชนไทดำดั้งเดิมที่สามารถอนุรักษ์วิถีปฏิบัติและมีแนวทางการดำเนินชีวิตภายใต้เศรษฐกิจพอเพียง
2. พื้นที่ศึกษา กลุ่มเป้าหมายเป็นชาวไทยดำ หมู่บ้านห้วยเขยจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นพื้นที่ในการศึกษาการดำเนินวิถีชีวิตภายใต้เศรษฐกิจพอเพียง
- 3.วิธีการดำเนินการศึกษา แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกเป็นการค้นคว้าจากเอกสาร และช่วงสองเป็นการศึกษาจากภาคสนามในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

4. ขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้

4.1 สํารวจข้อมูลพื้นฐาน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากท่อ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางโทน และยังมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตภายใต้วิถีแห่งความพอเพียงของชาวไทดำ หมู่บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พร้อมทั้งสัมภาษณ์และมีการจดบันทึกในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

4.2. สร้างเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การจดบันทึก กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง

4.3 การเข้าไปศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม มีการบันทึกภาพ พร้อมทั้งใช้การสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและจดบันทึก

4.4 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตภายใต้วิถีแห่งความพอเพียงของชาวไทดำ หมู่บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

4.5 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล คือ จะต้องตรวจสอบข้อมูลในขณะที่เก็บข้อมูลอยู่ในภาคสนาม และเมื่อออกจากภาคสนามก็ต้องมีการตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้นั้นเพียงพอที่จะตอบคำถามวิจัยได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ วิเคราะห์จากการใช้วิธีวิจัยทางปรากฏการณ์วิทยา ใช้ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์อย่างชัดเจน คือ ผู้นำชุมชนและชาวไทดำในหมู่บ้านหัวเขาจีน

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทดำ พบว่า

1.1 ด้านวัฒนธรรม ชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนมีความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผี โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ(ผีบ้านผีเรือน) โดยมีการเซ่นไหว้กันในเดือนหก เดือนแปดและเดือนสิบสองของทุกปีชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนเรียกพิธีนี้ว่า “พิธีเสนบ้านเสนเรือน” เป็นการสอนให้คนในครอบครัวได้รู้จักและนับถือผีบรรพบุรุษประจำตระกูลของตนเอง ส่วนการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆนี้เพื่อให้เกิดความ เป็นสิริมงคลให้กับครอบครัวและญาติพี่น้องเชื้อสายไทดำประเพณีนี้ชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนสืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบัน

1.2 ด้านลักษณะการแต่งกายของชาวไทดำบ้านหัวเขาจีน ผู้ชายนุ่งกางเกงขาสั้นสีดำหรือสีครามเข้ม เรียกว่า “ลัวงขาลัน” (กางเกงขาลัน) สวมเสื้อแขนกระบอกสีดำ แขนยาว ผ้าหน้าติดกระดุม ประมาณ 15-20 เม็ด เรียกว่า “เสื้อไท” ส่วนผู้หญิงนุ่งซิ่นสีดำหรือสีครามเข้ม มีลายขาเป็นริ้วลงตามยาวของซิ่น เรียก ซิ่นลายแดงโม สวมเสื้อแขนกระบอกสีดำ แขนยาว ผ้าหน้าตลอด ติดกระดุมประมาณ 9-10 เม็ด เรียก “เสื้อก้อม” ผู้หญิงไทดำมีผ้าแถบหรือผ้าฮ้างนม สำหรับพันรอบอกขณะอยู่กับบ้าน และมีผ้าเปียว เป็นผ้าสีดำกว้างประมาณ 20-30 เซนติเมตร ยาวประมาณ 150 เซนติเมตรปัก

ลวดลายด้วยไหมสีส้ม แดง และเขียว ใช้สำหรับห้อยคอ พาดำหญิงสาวขณะไปงานรื่นเริง คนสูงอายุใช้เป็นผ้าห่มสไบเฉียงไปงานบุญต่างๆ

1.3 ด้านที่อยู่อาศัย ลักษณะบ้านเรือนของชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้านในอดีตมีลักษณะหลังคาโค้งสูงรูปกระดองเต่า หลังคามุงด้วยหญ้าคา ตัวเรือนยกใต้ถุนสูงเพื่อใช้เป็นที่พักของเครื่องใช้และการประกอบอาชีพ เช่น ตำข้าว ทอผ้า ยอดจั่วประดับด้วยไม้แกะสลักคล้ายเขาควาง เรียกว่า “ซอกูด” แต่ในสังคมปัจจุบันนี้ได้มีการปรับรูปแบบการสร้างบ้านเรือนของชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้าน ส่วนมากมีลักษณะผสมผสานระหว่างเรือนไม้ดั้งเดิมกับเรือนไม้สมัยใหม่บ้างก็ใช้วัสดุที่เป็นไม้มาเป็นฝาผนังบ้านหรือใช้ปูน หรือบางบ้านก็แทบไม่มีเอกลักษณ์ของไทดำอยู่เลย สภาพที่บ้านเรือนดั้งเดิมของไทดำบ้านห้วยเขาล้านเหลือไว้ให้ศึกษา 1 หลังอยู่ภายในศูนย์วัฒนธรรมบ้านห้วยเขาล้านเท่านั้น

2. การดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชาวไทดำ หมู่บ้านห้วยเขาล้าน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี

2.1 ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร ปลูกผัก ทำนา ทำไร่อ้อย ตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบันเช่นเดียวกับการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ทอผ้าใช้กันเองโดยมีผ้าชิ้นลายแดงไม้เป็นเอกลักษณ์สำคัญของชาวไทดำแล้วนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปแบบ เช่น กระเป๋า เสื้อผ้าเช็ดหน้า ผาคลุมไหล่ เป็นต้น การทำเครื่องจักรสาน เช่น ตะกร้า ชะลอม กะเหล็บ เป็นต้น เป็นการสร้างรายได้อีกทางหนึ่งให้กับคนในชุมชน

2.2 วิธีการดำเนินชีวิตของชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้านเป็นแบบเรียบง่าย ดังเห็นได้จากคำขวัญหมู่บ้านคือ 5 ไทไทยทรงดำ เลิศล้ำผ้าทอโอละหนอร้าแคน ดินแดนความพอเพียงโดยคำขวัญทุกประโยคแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้าน เช่น **5 ไทไทยทรงดำ**คือมีไทเกลือ ไทซาวสาร ไทหน่อไม้แดง ไทปลาร้าและไหมะขามเปียก มีประจำทุกบ้านทำให้ชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้านลดค่าใช้จ่ายในการซื้อของจากตลาด **เลิศล้ำผ้าทอ** คือ ผ้าขาวม้า และเครื่องแต่งกายของชาวไทดำโดยทอไว้ใช้เองและเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านห้วยเขาล้านสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้าน **โอละหนอร้าแคน** คือประเพณีอันกอน พ้องแคน เป็นการละเล่นของหนุ่มสาวชาวไทดำ โดยหนุ่มสาวโยนให้แก่กันเพื่อเป็นการสานสัมพันธ์ของหนุ่มสาว **ดินแดนความพอเพียง**คือการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินวิถีชีวิตของชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้านเช่น การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป ชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้านจึงมีเงินออมมากขึ้นและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

2.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชาวไทดำบ้านห้วยเขาล้านดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยสามารถสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก เช่นการทำเกษตร ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ และการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการประกอบอาชีพเสริมโดยการเปิดเป็นหมู่บ้าน OTOP เชิงการท่องเที่ยวทาง

วัฒนธรรมทำให้เกิดประโยชน์ต่อชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนหลายด้าน เช่น ด้านการสร้างรายได้ จากการทำโฮมสเตย์ในหมู่บ้านหัวเขาจีนและการผลิตผ้าขาวม้าทอมือ การทำเครื่องจักรสานเป็นต้น ส่วนด้านการลดภาระหนี้สิน คือ การผลิตยาฆ่าแมลงและกำจัดศัตรูพืชจากใบชี่เหล็ก ทำให้ชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนลดต้นทุนทางการเกษตรและลดภาระหนี้สินลงได้ ส่วนด้านสวัสดิการ คือ เมื่อสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินเสียชีวิตให้ศพละ 4,000 บาท กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ทุนชาวบ้านกู้ยืมไปทำการเกษตร เมื่อถึงสิ้นปีมีการปันผลกำไรในรูปของดอกเบี้ยให้กับสมาชิก และกลุ่มอาชีพเสริมสตรีทอผ้าบ้านหัวเขาจีนมีการผลิตผ้าขาวม้าทอมือ และนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น กระเป๋า ผ้าคลุมไหล่ พวงหรีด เป็นต้น ส่วนรายได้ที่เกิดขึ้นจะนำมาปันผลให้กับสมาชิก ทำให้สมาชิกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

2.4 ความสำเร็จของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้หมู่บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยาง โทณ อำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี ที่ได้รับรางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียงต้นแบบปี พ.ศ. 2555 และมีการรวมกลุ่มต่างๆเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เช่น กองทุนแม่ของแผ่นดิน กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์สัจจะและกลุ่มอาชีพเสริมสตรีทอผ้า เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในระดับชุมชน ที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนการประกอบอาชีพโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นปรัชญาที่ทำให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวบ้านนำไปสู่การกินดีอยู่ดี มีสุขของชาวบ้านหมู่บ้านหัวเขาจีน

2.5 ปัจจัยที่ทำให้หมู่บ้านประสบความสำเร็จ เนื่องจากหมู่บ้านหัวเขาจีนมีการบริหารจัดการหมู่บ้านโดยยึดหลักคุณธรรม ซื่อสัตย์ โปร่งใส และตรวจสอบได้ สร้างและส่งเสริมการรู้จักสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจ ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และเมื่อเกิดปัญหา มีการประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยมีการประชุมคาบทุกวันที่ 6 ของทุกเดือน หรือหากมีเรื่องด่วนที่ต้องแจ้งให้ชาวบ้านทราบ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทดำที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

อภิปรายผล

จากการดำเนินวิถีชีวิตของชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนที่น้อมนำหลักปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ได้รับรางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จากกรมพัฒนาชุมชน ในเรื่องของกรนำ“เศรษฐกิจพอเพียง”มาประยุกต์ใช้กับวิถีการดำเนินของชาวไทดำบ้านหัวเขาจีน จากลักษณะเด่นและอัตลักษณ์ของชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนโดยการสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทดำ ผ่านวัฒนธรรมประเพณี เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวไทดำ เช่น พิธีเสนบ้าน เสนเรือน ประเพณีอันคอน พ้อนแคน ประเพณีสืบสานวัฒนธรรมไทดำมาจนถึงปัจจุบัน บ้านของชาวไทดำต้องมีประจำทุกหลัง คือ 5 ไหได้แก่ ไหข้าวสาร ไหปลาร้า ไหหน่อไม้ดอง ไหเกลือและไหมะขามเปียก ทั้ง 5 ไหนี้ ทำให้ชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนไม่ต้องสิ้นเปลืองเงินไปซื้อของที่ตลาด อีกทั้งในการบริหารจัดการภายในหมู่บ้านหัวเขาจีน เช่น การบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยใช้หลักความพอประมาณ โดยชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก การนำเงินที่

กู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไปใช้ในการประกอบอาชีพ แล้วเกิดรายได้ ส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายก็นำมาออมกับกลุ่มกลุ่มออมทรัพย์ฯ ให้ชาวบ้านประมาณตนเอง คนที่เหลือมากออมมาก คนที่เหลือน้อยออมน้อย ไม่มีการบังคับเป็นไปตามความสมัครใจ ส่วนความมีเหตุผล คือ การมีระเบียบกติกาในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการสอนให้คนมีเหตุผลในการใช้กติการ่วมกัน ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกันสร้างภูมิคุ้มกันจากการรู้จักออมเป็นหลักประกันในอนาคต ในยามที่ลำบากหรือขาดแคลนจะได้สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นการเตรียมให้ชาวไทดำพร้อมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

ปัจจัยที่ทำให้ไทดำบ้านหัวเขาจีนประสบความสำเร็จในการดำเนินวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นคือ ความรัก ความสามัคคี ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นไทดำของตนเอง โดยมีวัฒนธรรมและประเพณีที่ให้ชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม อีกทั้งยังสร้างสร้างจิตสำนึกให้ชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนรู้รักสามัคคี สานต่ออัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีของไทดำพร้อมกับดำเนินวิถีชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้คงอยู่สืบไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่าในปัจจุบันชาวไทดำบ้านหัวเขาจีนได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ทำให้ชาวบ้านมีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น เป็นหนี้สินน้อยลง มีเงินเก็บออมมากขึ้น ส่วนใหญ่ชาวไทดำมีการทำบัญชีครัวเรือนแต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังไม่ค่อยเห็นประโยชน์ ควรมีหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเอกชนเข้ามาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านเห็นถึงประโยชน์และหันมาเริ่มจัดทำบัญชีครัวเรือนกันทั้งหมู่บ้านเพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นและหันมารู้จักการใช้เงินมากขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นสืบทอดวิถีชีวิตของชาวไทดำให้ดำเนินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรมีการถ่ายทอดสู่สถานศึกษาเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาหรือผู้สนใจเข้ามามีส่วนร่วมและเรียนรู้เกี่ยวกับ การดำเนินชีวิตภายใต้วิถีแห่งความพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาถึงบทบาทของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมและสนับสนุนในการการดำเนินวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชาวไทดำบ้านหัวเขาจีน และควรมีการศึกษาถึงอนาคตความยั่งยืนของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของไทดำหมู่บ้านหัวเขาจีน ต.ห้วยยางโทน อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี

บรรณานุกรม

มูลนิธิไทยทรงดำประเทศไทย. (2548). มูลนิธิไทยทรงดำประเทศไทย.ไม่ปรากฏครั้งที่พิมพ์. กรุงเทพฯ

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากท่อ. (2555). ข้อมูลหมู่บ้านหัวเขาจีน. สัมภาษณ์, 5 กันยายน.